

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Sacra Veterum Temporum Uti Et Evangelica, Ac
Apostolica Historia**

Steinhart, Franz

Ingolstadii, 1734

VD18 90104692

Cap. IX. Conjecturæ aliquot adducuntur, cur Patres & antiquissimorum
Scriptorum plures diem Martii 25. deputârint Passioni Dominicæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62332)

ostensum abundè est, nil obstitisse. Quid si subin ad Patrum, vel vetustissimorum scriptorum quempiam Catalogus venerit actorum illorum præposterè 8. Cal. April. loco 15. Cal. signans, an non indelabes in tot aliorum scripta, & postea in plurima Martyrologia irrepere potuit? an non quartadecimanorum pertinax singularitas contra præin Orthodoxæ Ecclesiæ, non die lunæ XIV. sed Dominicâ immediate sequenti christi adum Pascha agere jubentis, meritò quidem damnari potuit, conceptus tamen, de die 25. Martij Christi obitu insignienda, semel inde error in illorum quoque Auctorum lucubrata influere? utinam & hic in numeris VII. & XV. causam minimè dubiam, uti supra in Olympiadibus 201. & 202. deprehendere liceret! veniet fortè dies, quo & istud mysterium fiat palam, & in acta referri possit. Sed cum ostenso, ni fallor, sufficienter anno & die mortis Dominicæ ad conjecturas simus delati, etiam conjectando dispiciamus, cur Auctorum numerus maximus, capitis hujus initio relatus, diem VII. Cal. April. Christi neci deputarint, licet utique non omnes in eo consenserint, cum tamen ea dies, quippe lunam non plenam sed in quadratura sitam, seu *Dichotomam* exhibens, vel maximè inepta censeferi debeat, ut vitali Redemptoris morte decoretur.

CAPUT IX.

Conjectura aliquot, cur Patres, & antiqui scriptores non XVIII. sed XXV. die Martij Christum mortuum dixerint?

SI itaque ex me quærat, quid denique Ecclesiæ Patres totque Scriptores & vetustissimos & gravissimos moverit, ut eorum plerique in 25. Martij consentirent pro Servatoris obitu signando, quamvis dies illa testibus omnibus Tabulis astronomicis octiduo à plenilunio, die 18. ejusdem mensis celebrato, distaret. primò ingenue respondebo, me planè id nescire. Illud mihi indubium, Scriptores illos, si id ipsis fuisset notum, ut Astronomiæ peritis est, & debet esse demonstratum, lunam XXII. in diem Martij 25. Æ. V. anno vigesimo nono incidisse, nunquam diem illum fuisse signaturos pro
Chri-

Christi morte, quam ex Evangelistis sciebant & ipsimet fatebantur in paschate Judæorum contigisse, & ex veteri Testamento, perpetua hebraicæ gentis praxi, Josephi, Philonis & aliorum, qui postillos de rebus Judaicis scripsere clarissimis testimoniis, imò ipsius Domini *observata lege plenè cibus in legalibus*, seu in comestione agni paschalis, certissimum est ita contigisse. Auctores illi recentiores, qui utpote satis imbuti scientia siderali difficultatem agnovère conciliandi anno Æ. V. vigesimo nono diem 25. Martii cum paschate Judaico & Christi obitu, dicunt mendosis Judæos cyclis tunc fuisse usos, uti Pagius uterque senior & junior, Schelstrate, Henschenius, Gravesonius, alii in anno mortis Salvatoris mecum convenientes, uti & mense, in die autem discrepantes, evincere conantur, nuli unquam satis persuadebunt, qui quidem verus Instrumentum & ritus hebræorum, quos inter præcipuus celebratio paschatis, sine præjudiciis legitur, anno mortis Dominicæ celebratum à Judæis pascha in ultima lunæ quadratura. Quamvis enim vitiosi cycli obtentu fors lucrari queant bidui aut tridui capediæ, quod Petavius & alii fortè ipsam secuti se præstitisse censent, quomodò tamen prælaudati quinque Scriptorum integri octidui labem jure impingent populi Judaici Rabbini? hoc si quis auderet, contra torrentem Patrum & antiquissimorum authorum is niteretur, utpote qui asserunt, & conformiter SS. Paginis asserere debent, Salvatoris obitum vel in plenilunio, vel proximè accidisse. Væ modò dictis Rabbini, si hebraicæ nationi rituum & cerimoniarum suarum tenacissimæ pascha obtrussissent, tam præposterè consignatum, tam patenter à lege de agendo *phase* Divinitus ipsis data abhorrens! an à lapidibus abstinuissent manus, ne saxea grandine tumularent tam manifestos Divini præcepti transgressores?

Respondebo 2. Si causas hariolari velim consignatæ à PP. & veteribus Scriptoribus diè 25. Martii Passionis Dominicæ, hæc occurrere. 1. Temporibus Apostolorum & scripto & verbo notari potuit annus, mensis, feria, atque etiam dies nempe decimus quintus Nisan, prætermisso tamen diè ipsius Romanorum mensis, seu Martii. Ille siquidem satis colligitur ex anno, lunatione mensis primi, & præcipuè feriâ clarè expressis. Hinc Evangelista quatuor contenti pascha Judæorum, hebdomadæque signasse feriam, & præterea annum Baptismi à Christo in Jordane suscepti, quod Lucas præstitit, uti & paschata subin à latice baptismali ad obitum à Christo cele-

brata, quæ S. Joannes profecutus est, censuere mortis Dominicæ Epocham satis dilucidè & fideliter indicatam fidelibus. 2. Licet traditio Apostolica saltè verbalis de die quoque Martii nempe decimo octavo accesserit, fieri nihilominus haud difficulter potuit, ut dies illa post elapsa integra sæcula traderetur oblivioni, retento anno utpote Geminorum duorum Coss. valde discernibili notato characteristicâ, uti & mense Verbi in utero virgineo Incarnati grandi Mystério pariter insigni. Id testatur experientia, quòd annum & mensem faciliùs, quam rerum gestarum etiam nostro ævo, utut memoriâ dignissimæ sint, diem ut plurimùm tenaciùs mente retineamus, nisi dies ipse characterem alium præferat cuique notissimum, clarumque diei indicem. Occurritque hic fortis præsumptio contra diem Martii 25. Si enim traditio Apostolica verbalis diem istum Domini morti deputasset, cum is ipse Verbi Incarnationi congruat nomine abnuente, haud potuisset subin tam facilè oblivioni tradi, ut propterea inter ipsos primævæ Ecclesiæ Patres in anno & mense Martio consentientes, variæ opiniones de die ipso Dominicæ passionis exorerentur. 3. Cùm recens fundatæ Christi Ecclesiæ visum sit, paschale festum non esse inter Christicolas porrò celebrandum luna XIV. sed Dominicâ immediatè sequenti primi mensis lunam decimam quartam, tum ne Christiani in agendo paschate cum impiis Judæis Domini crucifixoribus aliquando convenirent, tum in memoriam Resurrectionis Dominicæ, forsitan Apostoli ac Discipuli Christi à mensis die, quâ JESUS in cruce obiit, specificè definienda, studio abstinuere, ne Fidelium Grex ansam inde caperet memoriæ obitus Ducis sui quot annis eo ipso mensis die velut anniversario recolendæ, atque quod inde foret consecrarium, tertio ab eo, qui necem Redemptoris subsequeretur, die agendi festum Resurgentis Domini, sive dein illa dies foret Dominica, sive alia hebdomadis feria. E dictis præced. cap. juxta Epiphanium, quòd nempe quartadecimani è die mortis Christi in actis Pilati signato ansam sumpserint constituendi paschatis sui, sive dies is Dominicus fuerit, sive non, satis colligitur, minimè vanam esse conjecturam hanc de reticito studiosè ab Apostolis & Discipulis Domini Passionis Dominicæ die, in quem scilicet dierum mensis numerum is inciderit. Scimus, quot postea nata in Ecclesia Christi dissidia de die celebrandi Christianorum paschatis, quot altercationes occidentalem & orientalem inter fide-

em Gregem exortæ, quantum schismata & hæreses inde pullulantes
 recens erectam quassârint Evangelicæ veritatis Petram: His ergo,
 ne latius serperent, obviam ituri malis Christiani nominis affectæ
 prudenter suppressere potuerunt diei Martii, quo Redemptor cruci
 suffixus, individuum mentionem. Post Concilium verò Nicænum,
 vel etiam antè, compositis utcunque circa pascha Christi adum di-
 scordiis, Patres & antiquissimi rerum Ecclesiasticarum Scriptores no-
 tæ ipsis per traditionem anni ac mensis characterislicæ etiam addi-
 dere Martii diem, quem vel pietas seu pia quædam affectio dictabat,
 jungendi videlicet ineffabili Verbi Incarnationis Mystero 8. calend.
 April. peracto ipsam Dominicam Passionem ac mortem, vel ratioci-
 natio haud improbabilis videbatur legitimè deducere. Cùm enim
 ipsi ex indubia traditione haberent, annum Geminorum duorum
 Coss. mensèque Martium, ac præterea feriam VI. è quatuor Evan-
 geliiis, nec non è veteri Lege, Israelitico populo toties inculcata, lu-
 nam paschalem, quæ ex canone in synodo Nicæna lato sequi debe-
 bat æquinoctium astronomicè acceptum, ac insuper sibi persuaderent,
 solis centri ingressum in arietem Christi temporibus ante diem 21.
 Martii celebrari haud potuisse, citra errandi formidinem conclusere,
 in 25. diem Martii reponendum Servatoris obitum, utpote quæ sola
 in Martio, anno *Æ. V. vigesimo nono*, notam habuit feræ VI. Evan-
 geliorum asserto morti Domini tribuendæ. Hocque genus ratioci-
 nii, ut mihi quidem verosimillimum videtur, ipsorumque Patrum &
 veterum illorum Authorum dictis & scriptis conforme, nulla æta-
 tis lunaris habita ratione ab ovo ad malum perfecere. Aliàs enim,
 si lunaris quoque luminis examen debitum suscepissent, evidenti
 fuissent ratione convicti, anno viges. nono *Æræ Vulg.* die 25. Mar-
 tii non esse mortuum Christum Regem nostrum, quippe quem omnia
 quatuor Evangelia, & iidem Patres ac Scriptores luculentis verbis
 ore uno testentur, in paschate Judæorum, seu lunâ vel plena vel fe-
 rè tali fatis esse functum quòd si etiam aliqui eorum vidissent, lunæ
 tempus nullatenus congruisse diei 25. Martii, cùm tamen ipsis neuti-
 quam appareret, qua methodo ferè communis opinio de anno vige-
 simo nono *Æræ Christi adum communis*, mensèque Martio, & do-
 ctina fidei de fer. VI. nec non persuasio firma, ea tamen præpostera
 de æquinoctio post diem vigesimum celebrato, aliter possent invi-
 sem conciliari, nisi assumpto ad id die mensis XXV. sus deque ha-
 bitis

bitis lunæ rationibus pro die illo sterere, arbitrati fors etiam se quippe astronomiæ haud facis peritos, vel Tabulis sideris minus accuratis instructos, vel denique mutatione aliqua in ipsis luminarium præsertim lunæ motibus facta ob portentosum illud in obitu Domini solis deliquium, per calculos suos non potuisse in genuinam lunationem pertingere ad octav. Cal. April. anni Æ. V. vigesimi noni. Hæ sunt conjecturæ meæ, ut mihi saltem videtur non profus contemnendæ.

Eorum qui stant pro die 25. Martij, licet fatentibus ipsis, ut Pagio utroque, Schelstrate, Gravelonio & alijs in anno & mense nobiscum consentientibus, Plenilunium ab ea die plurimum distet, Godofridus Henschenius in Diatriba prælimin. ad Acta Sanctorum Aprilis conjecturas suas prosecutus est. Inducit ibidem Joannem Kepplerum in Eclogis Chronologicis contra Reusnerum & Calvisium ita loquentem. *In 1a. controversia de paschate heret uterque in Astronomia velut mus in pice. Mirum fatum, ipse Astronomus, ceteros non Astronomos ab Astronomia abstraho in actione hujus causa. Probandum est legitime, Judæos tam bene fuisse astronomicè doctos, quantam hodie cognitionem afferunt ad hanc causam. Ego contrarium affirmo, priscos illos Judæos usque ad Christi ferè tempora in usu Calendarii nihil ultra vulgi captum sapuisse.* Pag. autem 94. ita pergit Kepplerus. *Valde igitur decepti sunt nostri Astronomi his ultimis centum quinquaginta annis, qui ex sua perfectâ Astronomia Pleni-luniam ad Christi tempora, ex Pleniluniis festa Judæorum, ex his & concursu ferie annum Passionis ausi sunt determinare aliam, quam veteres ætati Christi proximi tradiderunt. Si hodie quis omissis computo Ecclesiastico aberrante ex Astronomia perfectâ accomodatis decretis Nicænis, qua jactantur, computaret Paschata superiorum sæculorum, is celeberrimè aberraret ab usuali paschate, & vix unquam justum historiam annum assequeretur. Ex his infert Henschenius: ita Kepplerus verissimè & ad nostram difficultatem accomodatissimè. Hinc nostro adhuc tempore, quando pascha ex præcepto Synodi Nicænæ celebratur lunâ XV. XVI. XVII. tunc qui non admiserunt correctionem Gregorianam Calendarii anno 1582. captam, Pascha celebrant luna Astronomica XXII. XXIII. XXIV. & quandoque integra lunatione, ut vocant, feriùs. Ita anno 1674. quo nos celebravimus Pascha die XXV. Martij luna XVII. (in tabula festorum Cla-*

vii diei 25. Martij respondit luna XVIII. nam XIV. congruit diei 2. (.)
 ii, qui dictam correctionem non admisserunt, suam Pascha celebrá-
 runt mense Aprili, non tamen XII. Aprilis, quæ apud Gregor. Calend-
 darii affectas erat dies XXII. Aprilis. quamvis tunc esset luna XVI.
 (loquitur Henschenius de luna XVI. astronomica aut etiam cyclica,
 ea tamen per reformationem Calendarii Gregorianam correctæ, nam
 in Calendario veteri Nicæno numerus aureus III. prædicto anno
 Christianæ æræ respondens, & ultimo Martij appositus die 12. Aprilis
 non lunam XVI. sed XIII. duntaxat manifestò denotat) sed hebdoma-
 da integra seriùs die XIX. Apr. seu stylo novo aut Gregoriano die
 XXIX. quod absurdum esse ipsi fatentur. Quidni etiam è sententia
 Keppleri aliquot diebus post verum Plenilunium celebrárint suam Pa-
 scha anno scilicet mortis Domini. Rationem immediatè hujus subji-
 cit, quæ mihi omnino visaridicula, sed cum ipse Author fateatur,
 eidem se minus inhærere, neque ego operæ pretium duco illam affer-
 re, & refutare, cum prima fronte se ipsam explodat. Adducit dein
 Henschenius S. Epiphanium, qui cum hæresi 70. §. 2. dixisset: Pa-
 scha ante celebrari non posse, quàm æquinoctium confectum sit, addit:
 Judeos illud nequaquam observasse, apud quos depravata & per-
 turbata erant omnia. Ac præterea Bedam citat, aliòsque à Buche-
 rio in tract. de paschali Judæorum cyclo c. 5. relatos, qui dicunt Ju-
 daeos veteres Pascha indixisse non ex cursu lune sed ex Neomenia cy-
 clo. Addunt alii, pergit Henschenius, apud Moysen nullam pleniluniz
 fieri mentionem, sed solum præscribi diem 14. mensis primi. Citatis
 postea Samuele Petito & Joanne Vossio, qui ambo censeant Judæos
 anno mortis Christi æræ vulg. 29. Pascha non celebrasse luna XV.
 Astronomica, sed civili, denique subinfert: addatur & id quoque,
 quod palàm est, veterum Mathematicorum Tabulas à Metone olim
 fuisse correctas, Metonis deinde à Calippo, Calippi ab Hipparcho,
 Hipparchi à Ptolemæo, Ptolemæi rursus ab Alfraganio esse emenda-
 tas quas velut male tornatas denno ad incudem vocat Alphonsus
 Rex Castelle, & has velut mancas, & impolitas Copernicus reddidit
 lima: istas demum Copernici Tycho Brahe eliminavit, idemque alii ha-
 etenus præstare conantur, ut non temerè proverbialis teneat sermo,
 facilius omnia horologia, quàm Astrologos conciliari posse. Quare
 propter Mathematicorum calculum, aut Uranica phenomèna velle
 à doctrina antiquorum Patrum, unanimi consensu tradita, desciscere,
 re,

re, non videtur Viri sapientis, & eloquium Mysticum profitentis, maxime in rebus Judaicis, quod ut Petavius L. XII. de Doctr. Temp. c. 12. observat, Judaicus Cyclus haud accurate lunaribus vestigiis institerit, sed nonnunquam longius aberravit. Ita in rem suam subtilissime Henschenius. Ad ista autem respondeo, rationem Keppleri minime stringere, cum in nostro casu toto caelo sit dispar ratio. Quod enim cyclus lunaris à Nicæno statutus paulò antè reformationis Gregorianæ tempora Neomenias triduo, vel quadriduo præverterit, in confesso est apud omnes, scientiâ astronomica vel parùm tinctos, imò neque ea noticia opus est, cum Summus Pontifex adscitis rei fidei peritissimis, qui modum correctionis faciendæ suggererent, in suis encyclicis ad Principes Christianos & Universitates datis, ut illi methodum ab Astronomis suggestam suo quoque calculo probarent, vel aptius quid proferrent, apertè fateatur, Æquinoctium jam X. dies constitutam olim sibi prævertisse sedem, lunationes verò quadriduo proximè à ratiociniis cœlestibus discessisse. At verò ejusmodi lunæ & quidem octidui aberratio nequiquam liquida est primo Christi sæculo inter Judæos. Imò cum nesciatur, qua in definiendo suo Paschate ipsi usi sint methodo, an videlicet placitis astronomicis, an verò cyclis, & quibus, an denique ex inspecta primæ phasis observatione lunas decimas quartas determinarint, quis audebit jure tantam labem in Paschatis celebratione Judaico populo impingere? cap. 2. hujus sect. adducta Paschata Judæorum gemina primo Christiadum sæculo celebrata è Josepho Hebræo, ubi lunationes belè cœlo respondententes satis ostendunt, cyclum Judaicum, si quo tunc temporis usi sunt, nil à ratiocinijs sideris abfuisse. Alia adversarii Paschata illo ævo à Judæis perperam celebrata & ipsi, si possunt, adducant, & inde demonstrant sui asserti veritatem, de præpostera videlicet Judæorum in paschate celebrando ad id temporis ratione. Id etiam verissimum sit, casto labore consumptum iri, qui ritè velle Paschata definire è tabulis Astronomicis, ubi constaret illa Paschata determinata è cyclo, & isto admodum mendoso, uti nobis certò constat de paschatis pluribus post Nicænam Synodum sæculis usque ad reformationem veteris Calendarij in orbe Christiano actis. Imò vix ab insipientiæ notâ ablueret, hoc ævo velle è tabb. Uranicis Christiadum Pascha constituere, postquam manifestè à supremo Ec-

clesiæ Præside fidelibus præscriptus est *cyclus Epactarum*, licet raro & vix ultra unum diem à rationibus celestibus abluens. At verò ego quidem non dispicio, quid in sapientiæ leges ille peccet, qui ignoto adhuc cyclo, notòque anno & mense diem ex Astronomicis placitis elicit, quo plenilunium in cœlis contigit vel luna XIV. commissa est, si sciat præcepto Divino constrictos fuisse Judæos ad hæc in sui Paschatis celebratione attendere, si nôrit Patres & Scriptores alios asseverasse, ista ab illo populo curatè fuisse observata, si nil aliud obstat, quo minùs etiam anno mortis Dominicæ id quoque factum dici queat, uti neque obsticisse *Æquinoctium*, quod unum prætendi jure poterat, suo loco ostensum est. Hinc S. Epiphanius asserens à Judæis Christi temporibus præversum *Æquinoctium*, mihi potius, quàm adversariis favet, si videlicet sermo sit de interfectione verna, seu *Æquinoctio* in rigore accepto. Bedam pro me stare textus aliàs allatus manifestum facit, quo nempe hic author luculentè testatur *lunà plenà* Dominum passum. Citati à Bucherio haud tanti sunt ponderis, ut nudum eorum assertum de cyclis vitatis Judæorum ævo passi Domini, in definiendo paschate adhibitis, antiquissimorum Scriptorum valeant derogare authoritati, contrarium asserentium. Licet Moyses nullam ingerat explicitam mentionem lunationum ipsarum, locutum tamen esse de mensibus & mensum diebus lunaribus & omnium Scriptorum confirmatum est testimonio, & per se manifestum. Tabularum siderearum labes, antiquiorum videlicet à recentioribus fuisse correctas identidem, & ad limam revocatas, ac porro revocandas, hic nil facit ad rem nostram. Diffidium enim, quo minùs limatæ differunt à perfectioribus, non dies sed unam duntaxat vel alteram horam aut solùm minutias horarias æquat. Singulæ, ad experientiam provoco, in eo convenient, ut plenilunium saltèm medium in Martij diem 18. anno *Æ. V.* vigesimo nono reponant, neutiquam in diem ejusdem mensis 25. An prudentius sit in usurpati temporibus Christi à Judæis cycli ignorance illis impingere octidui errorem lippis & tonsoribus, omnibùsque qui cælum aspiciant, ibique lunam non plenam sed *Dichotomam* videant, notum primo intuitu, vel sentire & dicere, quod prædicto *Æ. V.* anno Pascha celebratum sit illo die quo agi debebat, atque aliàs juxta legis præscriptum consueverat, quivis æquus rerum arbiter judicet.

dicet. Res ipsa exigit efficaciter probari, non autem solum è conjecturis deduci tam crassam Judæorum hallucinationem. Cur autem Patres & Scriptores vetustissimi contra assertum & opinionem suam propriam dixerint, quòd videlicet Christus mortuus fuerit sub Gemini duobus Coss. Octavo Calend. April. qua tamen die luna non erat plena, sed quadrata, adeoque neque Judaico paschate apta, cum ipsi dicerent obitum Domini in Judæorum paschate, adeoque in plenilunio contigisse. Conjecturas meas antè protuli, quæ huic & similibus aliis objectionibus, ni fallor, facere queant satis.

